

Харківська академія неперервної освіти

Методичні рекомендації щодо
оцінювання результатів навчання
учнів 1 -4 кл. ЗЗСО

Гезей О.М., ст. викладач
кафедри методики дошкільної
та початкової освіти

**Оцінювання в 1 -4 класах здійснюється відповідно до наказу МОН
України від 13.07.2021 № 813**

**"Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання
результатів навчання учнів 1 -4 класів закладів загальної середньої
освіти"**

Втратили чинність накази МОН України

**Від 20.08.2018
№ 924**

**Від 27.08.2019
№ 1154**

**Від 16.09.2020
№ 1146**

Закон України про загальну середню освіту

Принципи оцінювання

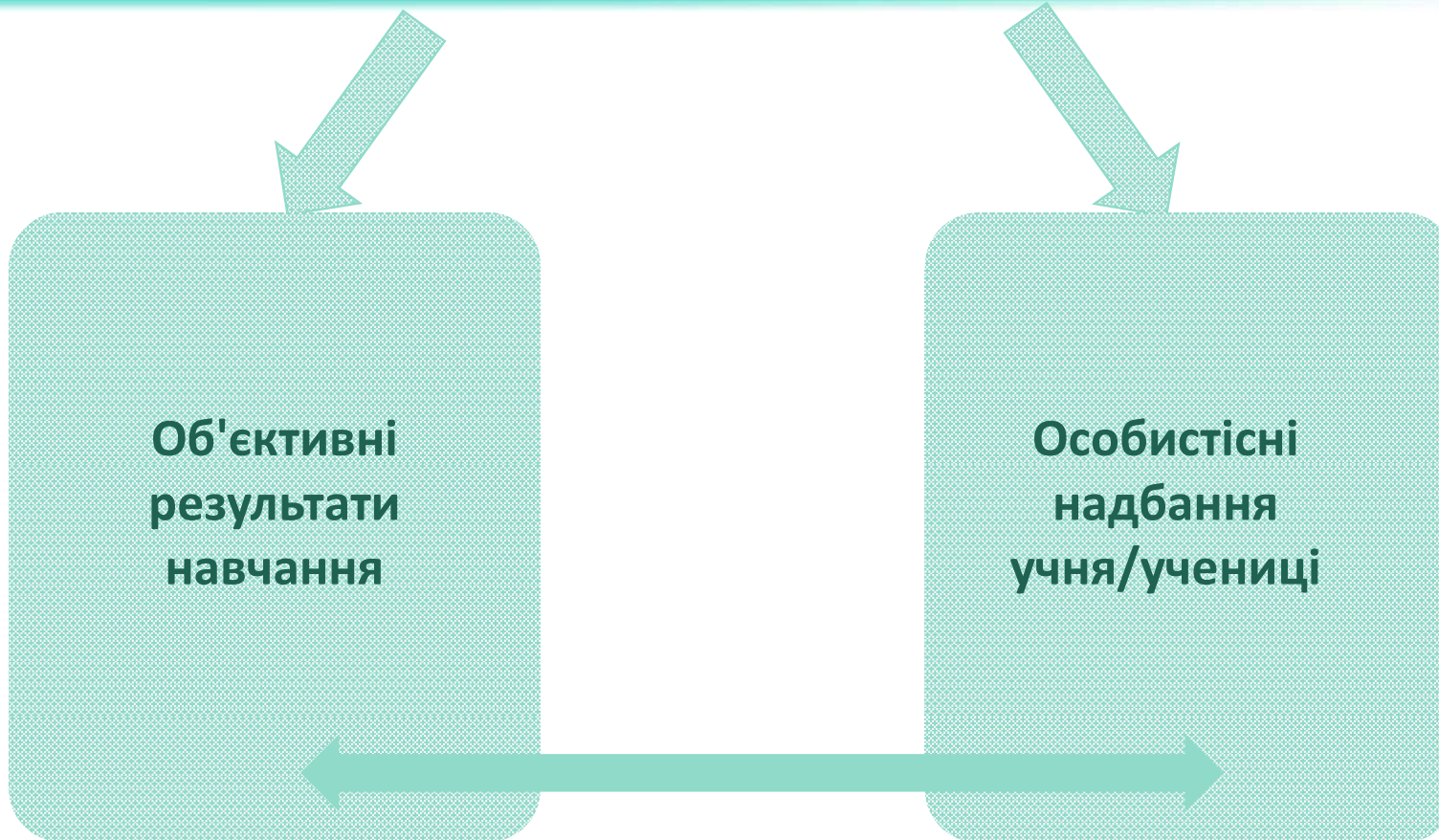
Дитиноцентризму
Об'єктивності
Доброчесності
Справедливості
Неупередженості
Систематичності
Критеріальності
Гнучкості
Перспективності
Диференційованості
Конфіденційності
Плановості
Чіткості
Прозорості
Відкритості
Доброзичливості

Функції оцінювання

Формувальна
Діагностувальна
Мотиваційно-
стимулювальна
Розвивальна орієнтувальна
Коригувальна
Прогностична
Констатувальна
Виховна

**Пріоритетними є формувальна
та діагностувальна функції**

Об'єкти оцінювання

Рекомендовано результат оцінювання

- ✓ *Особистісних надбань учня/учениці у 1 - 4 класах*
виражати вербальною оцінкою
- ✓ *Об'єктивних результатів навчання у 1 - 2 класах - вербальною оцінкою,*
у 3 - 4 класах або вербальною або рівневою оцінкою за вибором ЗЗСО
на підставі рішення педагогічної ради

Рівні оцінювання

Початковий - П

Середній - С

Достатній - Д

Високий - В

Відповідно до Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що затверджені наказом МОН України від 30.11.2020 № 1480, ЗЗСО може розробляти і фіксувати загальні положення щодо оцінювання результатів навчання учня в освітній програмі і конкретизувати їх у частині Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в ЗЗСО, що стосується системи оцінювання результатів навчання учня/учениці.

Особливості організації оцінювання в певному класі можуть ініціюватися учителем і бути затвердженими на засідання педагогічної ради ЗЗСО.

Оцінка - конфіденційна інформація

Інформування батьків/осіб, що їх замінюють може відбуватися:

- ✓ Під час індивідуальних зустрічей
- ✓ Шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах, щоденниках (паперових, електронних)
- ✓ Фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень

Формувальне оцінювання

Розпочинається з перших днів навчання дитини в школі і триває постійно

Алгоритм діяльності вчителя під час
організації формувального оцінювання

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей
2. Визначення разом з учнями критеріїв оцінювання
3. Формування суб'єктної позиції учнів у процесі оцінювання
4. Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія)
5. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання

Для співвіднесення навчальних дій учня/учениці з етапами досягнення результату рекомендуємо використовувати орієнтовні рамки оцінювання, відповідно до яких процес досягнення результату навчання проходить через такі рівні реалізації навчальної діяльності:

- Рівень розпізнавання об'єкта вивчення
- Репродуктивний рівень навчальних дій у типових навчальних ситуаціях
- Продуктивний рівень навчальних дій в аналогічних типовим навчальних ситуаціях
- Продуктивно-творчий рівень навчальних дій у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях

До системи уроків необхідно добирати навчальні завдання, що забезпечують досягнення очікуваного результату на певному рівні

Наприклад, система завдань до теми "Правильно вживає в орудному відмінку однини закінчення в іменниках чоловічого (-ом, -ем (-єм), жіночого (-ою, -ею (-єю) роду "

Рівень реалізації навчальної діяльності	Конкретизований очікуваний результат	Приклад завдання
розпізнавання об'єкта вивчення	Обирає іменник жіночого роду в орудному відмінку однини	Назви/підкресли іменники жіночого роду в орудному відмінку однини. <i>Споришем і м'ятою заросла стежина під кручею.</i>
репродуктивний	Обирає закінчення іменників жіночого роду в орудному відмінку однини	Запиши речення, розкривши дужки. <i>Під вишн(ою, ею, єю) гралися діти.</i>
продуктивний	Записує іменники жіночого роду у формі орудного відмінка однини	Запиши подані іменники у формі орудного відмінка однини. <i>Трава, тиша, земля, лінія, мрія.</i>
продуктивно-творчий	Добирає іменники жіночого роду і записує їх у формі орудного відмінка однини	Обери іменники жіночого роду і склади з кожним з них речення так, щоб ці іменники були у формі орудного відмінка однини. <i>Промінь, гора, земля, товариш, квітка</i>

Оцінювальні судження педагога

- Ти правильно обрав пам'ятку для пояснення способу обчислення, водночас дотримуйся послідовності дій.
- Іменники в тексті написано правильно, однак перевір написання слів у рядку ...
- Дякую за старанність, хід розв'язання задачі обрано правильно, повтори способи обчислень ...

Тематичні діагностувальні роботи

Мета проведення тематичних діагностувальних робіт

визначення якісних і кількісних характеристик оволодіння певною, достатньо завершеною частиною навчального матеріалу відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених в освітній програмі;

виявлення утруднень в навчальній діяльності учнів, коригування освітнього процесу та (за потреби) внесення коректив до календарно-тематичного планування з метою подолання виявлених в учнів утруднень;

прогнозування результатів навчання на наступному етапі опанування програмовим матеріалом з урахуванням шляхів удосконалення методики навчання.

Змістове наповнення тематичних діагностувальних робіт

- ✓ Система навчальних завдань, що передбачають різні рівні реалізації навчальної діяльності
- ✓ За результатами виконання можна одержати об'єктивну інформацію про досягнення очікуваних результатів опанування програмовим матеріалом
- ✓ Можуть бути завдання, які виконуються усно, письмово, практично, з допомогою електронних освітніх ресурсів

Тематичні діагностувальні роботи. Навчальні завдання

Предмети мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання)

1 - 4 класи

- Читання вголос
- Списування

2 - 4 класи

- Аудіювання
- Читання напам'ять
- Робота з літературним твором/медіа текстом
- Діалог (усно/письмово)
- Усний переказ
- Усний твір
- Диктант
- Робота з мовними одиницями

3 - 4 класи

- Читання мовчки
- Письмовий переказ

4 класи

- Письмовий твір

Тематичні діагностувальні роботи. Навчальні завдання

Предмети мовно-літературної освітньої галузі (мова вивчення)

1 - 4 класи

- Аудіювання
- Говоріння

2 - 4 класи

- Читання
- Письмо

Тематичні діагностувальні роботи. Математична освітня галузь

Як правило, комбіновані, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів.

Навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок:

- читання, запису і порівняння чисел
- обчислювальних навичок
- читання й запису математичних виразів/рівностей/нерівностей
- розв'язування рівнянь
- уміння розв'язувати задачі
- розпізнавання й побудову геометричних фігур
- оперування величинами

Можна практикувати проведення тематичних діагностувальних робіт, які передбачають перевірку одного із результатів навчання

Тематичні діагностувальні роботи.

Інтегровані курси (природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична освітні галузі)

Тематичні діагностувальні роботи можуть містити:

- *Тестові завдання* закритого і відкритого типів
- *Практичні роботи* з картами, приладами, моделями
- *Графічні роботи*, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо

Тематичні діагностувальні роботи

Система тематичних діагностувальних робіт у 3 - 4 класах може містити **комплексні діагностувальні роботи** для кожного класу, зміст яких охоплює мовно-літературну, математичну, природничу освітні галузі.

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як **"Технологічна", "Інформатична", "Мистецька" і "Фізкультурна"**, а також з курсів за вибором, зазвичай, не проводять.

Тематичні діагностувальні роботи

Зазвичай тематичні діагностувальні роботи планують через кожні 16 - 20 навчальних годин вивчення програмового матеріалу

Пропонуємо планувати проведення тематичних діагностувальних робіт з урахуванням розкладу уроків і передбачати не більше однієї тематичної діагностувальної роботи на день

Тематичні діагностувальні роботи

- Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання
- Якщо учня не було в школі в день проведення діагностувальної роботи, то після повернення він її не пише

Підсумкове оцінювання

- Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учня/учениці **за рік**.
- Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання **за рік** можуть бути:
 - Результати тематичних діагностувальних робіт;
 - Записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками;
 - Спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання.
- Рекомендуємо визначати підсумкову оцінку за рік з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Підсумкове оцінювання

- Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як "Технологічна", "Інформатична", "Мистецька" і "Фізкультурна" пропонуємо здійснювати шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

Підсумкове оцінювання. Реалізація індивідуального підходу

- Пропонуємо за 10-15 днів до кінця навчального року узагальнити результати навчання учнів з предметів/інтегрованих курсів.
- Учитель за рішення педагогічної ради ЗЗСО може фіксувати в класному журналі або лише на носії зворотного зв'язку з батьками попередню за результатами підсумкового оцінювання.
- У разі виявлення бажання учнів (їх батьків) покращити отримані результати, учитель може запропонувати їм індивідуалізовану діагностувальну роботу (виконують в межах індивідуальної роботи на уроці).
- Підсумкову (річну) оцінку рекомендуємо визначати з урахуванням індивідуалізованої діагностувальної роботи, якщо її виконання засвідчує покращення результату навчання.

Примірний зразок лівої сторінки розвороту журналу

II. Облік навчальних досягнень учнів. Інваріантна складова

Українська мова

(Назва предмета)

№ з/п	Число і місяць Прізвище та ім'я учня (учениці)	Підсумкова (річна)													
		1	2	3.	4	5	6	7							
1	Авраменко Оксана			√	√		√	√							
2	Бондаренко Іван	√	√	√		√	√								
3	Васильків Олег	√		√	√	√		√							
4	Григорук Інна		√		√										
5	Журавель Соломія	√		√	√	√	√	√							
6															
7															

Сформовано - √; ще формується – нічого не записувати

Примірний зразок правої сторінки розвороту журналу

Вчитель _____

№ з/п	Дата	ЗМІСТ Характеристика результатів навчання	Завдання додому
1		виявляє розуміння фактичного змісту сприйнятого на слух висловлення, запитує про незрозуміле*	
2		читає вголос цілими словами, усвідомлено, правильно, виразно, у відповідному темпі	
3		виявляє розуміння змісту прочитаного тексту, пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює <u>власне ставлення щодо прочитаного</u>	
4		переказує усно прочитаний/ прослуханий твір з дотриманням послідовності змісту	
5		зрозуміло висловлює свої думки, потреби, спостереження; будує діалоги на доступні теми, доречно реагує на репліки співрозмовника	Активация Windows
6		пише розбірливо, перевіряє написане, виправляє помилки	
7		визначає й аналізує мовні одиниці і мовні явища, використовує їх для вдосконалення мовлення	

*усі зазначені показники характеристики містяться у свідоцтві досягнень учня

Зведений облік навчальних досягнень учнів

У частині класного журналу "Зведений облік навчальних досягнень учнів" рекомендуємо записувати лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.

Свідоцтво досягнень учня

- У свідоцтві досягнень учня пропонуємо надавати розгорнуту словесну характеристику результатів навчання учня/учениці.
- Пропонуються два примірні зразки свідоцтв досягнень (для учнів 1 - 2 класів та для учнів 3 - 4 класів), які складаються з таких частин:
 - Характеристика навчальної діяльності
 - Характеристика результатів навчання з окремих освітніх галузей
 - Рекомендації вчителя
 - Побаження батьків

Свідоцтво досягнень учня

- Примірні зразки свідоцтв досягнень учнів можуть бути доповненими з урахуванням особливостей освітньої програми ЗЗСО.
- Свідоцтво досягнень можуть підписувати учитель класу, батьки, керівник ЗЗСО.
- Оригінал документа пропонується зберігати батькам учня/учениці чи особам, що їх замінюють.
- Копію документа з відміткою "Згідно з оригіналом", що закріплено печаткою, рекомендуємо зберігати в особовій справі учня.
- В особовій справі доцільно лише зазначати рішення про переведення до наступного класу.

Підставою для зарахування учнів до 5 класу є свідоцтво досягнень учня, у якому результати навчання можуть бути схарактеризовані вербальною або рівневою оцінкою, що залежить від вибору вербального або рівневого оцінювання закладом загальної середньої освіти, що затверджене рішенням педагогічної ради.

Ураховуючи, що кожен учень/кожна учениця мають певні обдарування до хоча б одного виду навчальної діяльності, за підсумками навчального року рекомендуємо нагороджувати учнів відзнаками (грамотами, дипломами тощо) школи за індивідуальні досягнення.

Ці методичні рекомендації з питань оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів мають рекомендаційний характер. Відповідно до статті 54 Закону України «Про освіту» щодо академічної свободи педагогічних працівників заклад загальної середньої освіти може розробити власну систему оцінювання результатів навчання учнів

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-7032 від 13.10.2020)

Зміст

Вступ.....	4
------------	---

Частина I

Дидактико-методичні аспекти формування оцінювання навчальних досягнень молодших школярів

Розкриття мети початкової освіти в Державному стандарті.....	6
Формування ключових компетентностей як інтегрованого результату навчальної діяльності учнів відповідно до Державного стандарту початкової освіти.....	7
Сутність оцінювальної діяльності в початковій школі.....	10
Структурні елементи оцінювання рівня навчальних досягнень учнів початкових класів.....	13
Класифікація навчальних цілей.....	15
Формувальне оцінювання в початковій школі.....	19
Процедура здійснення формування оцінювання.....	20
Техніки формування оцінювання.....	24
Портфоліо як один із підходів формування оцінювання навчального поступу молодших школярів.....	37
Переваги формування оцінювання для учнів, учителів, батьків.....	38
Культура оцінювальної діяльності педагога.....	46
Висновки до частини I.....	48

Частина II

Методичні рекомендації щодо розробки та проведення діагностичних робіт

Розробка та проведення комплексних діагностичних робіт.....	50
Рекомендації щодо проведення та оцінювання комплексної роботи.....	55
Фіксація результатів виконання діагностичної комплексної роботи, їх аналіз та інтерпретація, використання результатів.....	63
Орієнтовні комплексні роботи.....	72
Орієнтовні діагностичні роботи.....	90
Орієнтовні тексти для проведення діагностичних робіт з мовно-літературної освітньої галузі.....	91
Орієнтовні завдання для діагностичних робіт з української мови.....	94
Робота з літературним твором.....	99
Орієнтовні діагностичні роботи з математики.....	102
Список використаної та рекомендованої літератури.....	137

Рекомендуємо придбати

**Висловлюємо
подяку педагогам, які долучилися до розробки
посібника**

Бзот Л. Ю. – ХЛ № 89 Шевченківської ХМР

Мартиновій С. В. – ХГ № 169 Шевченківської ХМР

Плужник Н. І. – ХЗОШ I-III ст. № 150 Шевченківської ХМР

Прокопенко О. О. – ХЛ № 89 Шевченківської ХМР

Островерх В. В., Краснопавлівський ліцей Лозівського р-ну

Хівренко В. О., Берестовеньківська філія Красноградського
багатопрофільного ліцею Красноградської МГ

Зворотний зв'язок

Телефон: 095-481-61-18

Електронна пошта: olgagezey@ukr.net

Пам'ятайте!

*В освітньому процесі оцінювання повинно
сприяти розвитку в дитини віри в себе, у власні сили
– «Я можу!»,
формувати у неї мотивацію досягнення успіху,
подолання навчальних труднощів – «Я хочу!»,
розвивати навчальну самостійність, ініціативність
– «Я сам(а)!»*